

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Хань Вей**, 1979 року народження, громадянин Китаю, освіта вища – 2007 року закінчив магістратуру Фуцзянського педагогічного університету, КНР, за спеціальністю «Музичне мистецтво».

Виконав акредитовану освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії «Музичне мистецтво» у Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом №229 від 28 листопада 2025 року Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури України у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради **ДОВЖИНЕЦЬ Інна Георгіївна**, доктор мистецтвознавства, професор кафедри загального фортепіано Харківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського

Рецензентів:

МАЛИЙ Дмитро Миколайович, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції та інструментування Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

ПАЛІЙ Ірина Олегівна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського;

Опонентів:

КАЧМАРЧИК Володимир Петрович, доктор мистецтвознавства, професор Національної музичної академії України;

КУПНА Дарина Дмитрівна, кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР

на засіданні 17 січня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво **Хань Вею** за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Дисертацію «**Жанр концерту для саксофону в творчості композиторів ХХ століття: національно-стильовий контекст**» виконано в Харківському національному університеті мистецтв імені І.П. Котляревського Міністерства культури України.

Науковий керівник: **Шаповалова Людмила Володимирівна**, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І.П.Котляревського, академік Академії наук вищої школи України.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису державною мовою, робота містить науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень.

Наукова праця є завершеною і самостійною, робота присвячена вивченню національно-стильового контексту творчості саксофоністів ХХ століття, які разом створювали «звуковий образ інструмента». Критерії *актуальності теми*: 1) брак ґрунтовних праць з проблем національно-стильової атрибуції музики для саксофона в добу глобалізації; 2) нерозробленість виконавської поетики; 3) соціокультурна значущість когнітивної проблеми розуміння *Інакшості* – «чужої» національної музичної мови. Обґрунтовується доцільність *саксофнології* як вчення. Її зміст складають: *історична* (саксофон у історичному хронотопі); *жанрова* (система типових моделей композиторської творчості) та *виконавська* поетика (аналіз стилю саксофоніста в єдності традиції національної школи).

Дослідницьку стратегію автора як практикуючого саксофоніста складає виконавський підхід до композиторського твору. Виконавська поетика концертних жанрів постає у складі *musica instrumentalis*, що дозволило: *з'ясувати структурно-семантичний інваріант* саксофонного концерту; *висвітлити типологічні процеси* розвитку саксофонного концерту у різних національно-стильових контекстах; *скласти типологію* саксофонного концерту в світлі стильової парадигми; на ґрунті жанрово-стилістичного та виконавського аналізу зразків жанру в творчості митців Європи, США, Китаю *і започаткувати антологію персоналій* саксофонної школи Китаю.

Робота висвітлює методологічні питання саксофонного виконавства, містить, низку нових та достовірних результатів, що засвідчують наукову новизну та практичну цінність для сучасного музикознавства та мистецької практики. Вимоги щодо оформлення дисертації виконано.

Здобувач має **3** наукові публікації за темою дисертації у спеціалізованих фахових виданнях категорії Б, затверджених МОН України:

1. Хань Вей (2025). Концерт для саксофона в системі жанрів європейського інструментального мистецтва: типологічний аспект. *Аспекти історичного музикознавства*, XXXIX (39), 257-275. DOI 10.34064/khnum2-39.14 https://aspekty.kh.ua/vypusk39/aspekt_39_14_257-275_Wei.pdf

2. Хань Вей (2025). Саксофон у творчості китайських композиторів: від академічної традиції до культурної інтеграції. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії практики освіти*, 75, 135-148. DOI 10.34064/khnum1-75.09 https://intermusic.kh.ua/vypusk75/PROBLEMS-75_9-135-148HANWEI.pdf

3. Хань Вей (2025). Особливості національної поетики саксофонного виконавства в сучасному Китаї. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії практики освіти*, 76, 143-158. DOI 10.34064/khnum1-76.08 https://intermusic.kh.ua/vypusk76/PROBLEMS-76_8-143-158Wei.pdf

У дискусії взяли участь, поставили питання та висловили зауваження:

Качмарчик В.П., доктор мистецтвознавства, професор Національної музичної академії України, із питанням:

«Ви виконували Концерт для альт-саксофона Чу Ванхуа, який проаналізовано як зразок національного стилю? В чому конкретно проявляється національна поетика концерту для саксофона?»

Здобувач підтвердив, що є виконавцем цього твору. Саме з нього було розпочато дисертацію у Харкові. Якщо автор має установку на китайську музичну мову, тоді національну поетику його твору можна визначити через стилеві принципи мислення! Лад і ритм надають ідентичність мелосу, емоційно-психологічну характерність навіть для європейських інструментів. Композитори залучають принцип цитування зразків традиційної пісенності. Є механізм стилізації народних пісень та тяжіння до імітації тембрів традиційних інструментів Китаю за рахунок виконавських прийомів. Це дуже добре чути на слух. Для розуміння зв'язків національної поетики та філософії музики я додаю поняття «китайська картина світу», що підсилює когнітивний сенс проблеми з'ясування виконавцями інших країн національної природи творів для саксофона Чу Ванхуа.

Купіна Д.Д., кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР з питанням:

«Яким чином Ви розрізняєте на практиці (при вивченні творів для саксофону) традиційний підхід та метод “мислення інструментом”?»

У відповіді здобувач підкреслив, що концепт «мислення інструментом» означає установку на ідеальне уявлення виконавця про унікальну темброву природу саксофона, його семантику, технічні можливості, розуміння органології. Хань Вей підкреслив, що на уроках з фаху слід ставити на перше місце якість звука, який формує фразу; від дихання залежить синтаксис і форма, а мелодія постає як цілісний образ, який об'єктивно відрізняється від всього іншого тембром. Резюме: звучання є тоді сугесивним, коли саксофоніст мислить одномоментно, а не читає окремі елементи запису. Темп також – не просто одиниця руху, а цілісне відчуття звукообразу в часопросторі «тут і зараз». Тому мислення є основою навчання саксофоніста!

Малий Д.М., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції та інструментування Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського: з питанням:

«Якщо на природу музичної творчості європейських митців впливає «азійський спосіб світовідчуття, філософії та психології» (с.178), то якими є рівні міжкультурної інтеграції у розглянутих Вами випадках?»

Претендент відповів на питання вповні через порівняння. Так, в Китаї та інших азійських країнах гра на саксофоні тісніше пов'язана з академічною музикою. Уваги більше приділяється музично-тембровій експресії, ніж розважальній функції. Цей комунікативний вектор визначає відмінності між

китайським та західноєвропейським типом музикування на саксофоні. Якщо брати твори китайських композиторів, то я вживаю термін «китайська картина світу», і це вказує на важливість національно-стильового аналізу. Найбільш глобальний вимір «Захід – Схід», в якому можна вивчати японський, корейський, малазійський саксофон!

Палій І.О., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, із запитанням:

«Які критерії є визначальними для того, щоб говорити про сформовану національну (регіональну) саксофонну школу?»

Претендент обґрунтував досвід вивчення китайських осередків мистецтва гри на саксофоні, роль чинників формування виконавської школи, які разом складають критерій мислення інструментом:

- наявність інституції – навчального закладу державного рівня;
- спадкоємність від педагога до Учня (два-три покоління!);
- репертуар визначає стильовий напрямок і комунікацію (академічний/естрадно-джазовий);
- звуко-ідеал – тембр звучання, техніка.

Довжинець Інна Георгіївна (Голова), доктор мистецтвознавства, професор кафедри загального фортепіано Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського з питанням:

«З чим пов'язаний той факт, що у ХХ столітті саксофон став значно популярнішим у джазовій та естрадній традиціях, ніж в академічній? Як у такому контексті автор інтерпретує ситуацію, за якої, наприклад, у ХНУМ імені І.П.Котляревського саксофон викладається лише в межах фахової профілізації «Музичне мистецтво естради та джазу»?»

Здобувач надав повну відповідь. Зокрема, класична саксофонна школа прагне до максимально стандартизованого контролю над тембром, щоб інструмент гармонійно вписувався в загальне звучання ансамблю. Такі елементи, як edge tone, подиховий шум, гліссандо у класичній традиції вважаються «забрудненням», які слід усунути. У джазі ці особливості стають цінним засобом вираження індивідуального «звукового голосу». Саксофон знаходиться в глибокому протиріччі з філософією класичного оркестру, яка базується на колективності та ієрархії, але ідеально сумісний з естетикою джазу, де цінують імпровізацію, емоційну відкритість і не-передбачуваність.

Харківській університет мистецтв відображає історичну інерцію та логіку класифікації в освітній системі, де саксофон автоматично відносять до неакадемічної сфери. Музичні академії Китаю обрали унікальну модель: «класична основа з паралельним двоколіїним розвитком». На бакалавраті саксофон входить до складі кафедри дерев'яних духових. Методика ґрунтується на французькій школі, а технічна підготовка є строго академічною. На факультетах популярної музики є спеціалізації з джазового (естрадного)

саксофона. Двоколіяну система свідчить про гнучкість підходу до саксофона, який постає як універсальний голос в різних стилях, а не в одному жанрі!

Здобувач надав повну відповідь, що задовольнила Голову.

Качмарчик В.П., доктор мистецтвознавства, професор кафедри духових інструментів Національної музичної академії України з питаннями:

1. про брак оглядового матеріалу з історії саксофонного концерту в Україні. Чи знайомі Ви з творами для саксофона українських митців, чому вони не стали матеріалом Вашого дослідження?

2. Наскільки популярними в Китаї є методика гри, присвячені оволодінню авангардним прийомом звукобудування? які стилі користуються найбільшою увагою у вашому регіоні?

Здобувач надав повні відповіді. Він пояснив, що на момент 2020 року, що в Україні концертний жанр як предмет дослідження розкритий досить ґрунтовно (праці М. Крупєя в Одесі, 2003), Максименка у Львові, 2013), Зотова та В. Чурікова-молодшого (Харків). Є. БалабАнов написав про концерт В. Рунчака «Ното ludens» для саксофона соло. В цілому новітнє українське саксофонне мистецтво як складову європейської традиції. В тому числі новітні прийоми: гліссандо (бендінг), інтонаційні підйоми та падіння на довгих роозпівах тощо. Щодо термінів «саксофонізм», «саксофонологія», розроблених на кафедрі інтерпретології, то вони є новими для китайського музикознавства. Тому їх слід вживати і надалі.

Відповіді задовольнили опонента.

Купіна Д.М., кандидат мистецтвознавства, доцент, професор кафедри музикознавства, композиції та виконавської майстерності КЗВО Дніпровська академія музики

1. У чому саме виявляється принципова відмінність між віртуозністю академічного типу та її джазовим аналогом у саксофонному концертному музикуванні?

2. За якими концептуальними чи жанрово-типологічними критеріями Ви об'єднуєте концерт і квартет в одну дослідницьку групу під час добору матеріалу? Адже в академічній виконавській практиці за участі інших інструментів подібне жанрове зближення, як правило, не є нормативним і не має усталеної традиції.

Здобувач надав ґрунтовні відповіді, визначивши принципову відмінність між віртуозністю академічного і джазового типу, що полягає у різних естетичних установках, способах мислення саксофоніста та виконавської свободи. Академічна віртуозність – це максимальна точність, контроль інтонації, артикуляції й динаміки в межах зафіксованого нотного тексту. Джазова віртуозність ґрунтується на імпровізації: це свінгова пульсація, індивідуальна манера звукоутворення, використання нетрадиційних прийомів. Технічна складність в джазі є не самоціллю, а способом творчої реалізації.

Здобувач довів, що концерт та квартет саксофонів можна поєднати в одну

групу, тому що існують спільні критерії виконавства. В обох жанрах саксофон реалізує провідну функцію віртуозної репрезентації: у концерті – через опозицію соліста і ансамблю; а у квартеті – через постійну зміну, діалог із іншими голосами. Квартет виконує роль камерного аналога концерту. Таке жанрове зближення відповідає реаліям розвитку саксофонного репертуару.

Малий Д.М., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри композиції та інструментування Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського з питаннями:

1) *Чи завжди дослідження академічної творчості китайських композиторів виявляє симбіоз Сходу і Заходу, інтеграцію західних форм із традиційними китайськими елементами?*

2) *Чим пов'язаний факт, що більшість згаданих на с.33 авторів (Демерссеман, Бутрі, Юяма, Леффлер, Леклер, Декрюк залишаються маловідомими або відомими переважно у вузьких професійних колах? Чи можна визнати, що значна частина з них були виконавцями-саксофоністами й орієнтували свою композиторську діяльність насамперед на цей інструмент?*

На всі питання здобувач надав повні відповіді. На сучасному етапі неможливо уникнути взаємодії у всіх сферах академічної та розважальній музики внаслідок глобалізації всіх аспектів життя суспільства, не лише культури. Однак саме музиканти дають позитивні емоції на інтеграцію різних культур. Претендент визначив фах композиторів: Демерссеман є флейтистом (соната – це переклад для саксофона). Бутрі – піаніст, диригент уславився як автор музики для духових інструментів, лєвова частка творів написана для саксофону. Юяма – переважно пише хорову і вокальну музику. Відомий його «Дивертисмент» для саксофона та марімби. Ж.-М. Леклер – скрипаль, всі твори для саксофона – переклад для інструмента, бо він жив за 100 років до винаходження саксофона. Ф. Декрюк – композиторка, піаністка, яка пише твори для саксофона, але сама не грає на ньому.

Палій І.О., кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри оркестрових духових та ударних інструментів Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського із запитаннями:

1. *Чи можна, спираючись на американський репертуар, стверджувати, що в сучасному саксофонному концерті тембр стає важливішим за жанрову модель європейської традиції як таку, і що саме темброва ідентичність визначає драматургію твору?*

2. *Чи вимагає інтерпретація китайських саксофонних творів формування окремої виконавської ідентичності, відмінної від європейської академічної школи, чи йдеться радше про розширення універсальної професійної компетенції?*

Претендент надав повні відповіді, які задовольнили рецензента. Зокрема, у творах американських композиторів саме темброва унікальність визначає інтерес композитора до саксофона і драматургію концерту! Багаторічний досвід викладацької роботи свідчить, що у саксофонному виконавстві не існує

принципової відмінності китайської ідентичності від європейської. Природа інструмента єдина. Йдеться про ментальність виконавців з різних країн, які по-різному відчують психологію і зміст музики для саксофона, бо це – універсальний інструмент!

Результати відкритого голосування:

«За» проголосували 5 членів ради,
«Проти» проголосувало 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Хань Вею** ступінь доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 025 Музичне мистецтво.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

ДОВЖИНЕЦЬ І.Г.